

О. В. ЛОТОЦЬКА¹, Л. О. БИЦЮРА²

МОНІТОРИНГ ПОВЕРХНЕВИХ ВОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧА ОСНОВА

¹Тернопільський національний медичний університет

імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, м. Тернопіль, Україна

²Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна**Мета:** провести аналіз законодавчої основи моніторингу поверхневих водних ресурсів України.**Матеріали і методи.** У дослідженні використано основні державні законодавчі акти та керівні документи уряду України щодо організації моніторингу якості поверхневих водних ресурсів України. Для обробки даних застосовано наукові методи: бібліографічний, аналітичний, нормативно-пошуковий, порівняльний, системного аналізу та узагальнення.**Результати.** У статті наведено наукове узагальнення законодавчих документів у галузі моніторингу поверхневих водних ресурсів в Україні, яке зазнало суттєвих змін, особливо в період дії Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС). З 2019 р. в Україні запроваджено європейські підходи щодо здійснення моніторингу вод відповідно до вимог Водної рамкової директиви, згідно з якою моніторинг є невід'ємною частиною реформи екологічного контролю та відповідальності й основою для прийняття будь-яких управлінських рішень.**Висновки.** Система моніторингу поверхневих водних ресурсів в Україні набула повного законодавчого обґрунтування. Основним його завданням є реальна оцінка стану водних ресурсів та можливість ухвалення ефективних рішень на основі достовірних даних, надання громадськості не просто доступу до інформації про стан водних об'єктів, але й до достовірних та верифікованих даних. Відповідно до вимог інтеграції з ЄС, усі отримані дані будуть класифіковані за європейськими стандартами та у повній відповідності міжнародним водним директивам. Все це дозволить визначити екологічний та хімічний стан масивів поверхневих або підземних вод, оцінити реальний стан вод з урахуванням нових забруднювальних речовин і показників, характерних для конкретного річкового басейну.**КЛЮЧОВІ СЛОВА:** моніторинг; поверхневі водні ресурси; законодавчі документи із моніторингу.

Гармонізація взаємин людини і природи, охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання водних ресурсів – ці питання нині є одними з найактуальніших, бо торкаються кожного жителя планети, а від їх вирішення залежить майбутнє всього людства. При цьому забезпечення населення планети водою є одним із пріоритетів сталого розвитку, визначених ООН. Україна з кожним роком все більше відчуває як проблему нестачі води, так і накопичення екологічних проблем, безпосередньо пов'язаних із водними ресурсами. Як наслідок, сьогодні назріла необхідність створення ефективною національної системи управління водними ресурсами, здатної забезпечувати досягнення доброго екологічного стану води, раціональності її використання, впровадження дієвих стимулів для сталого розвитку.

Отримання детальної об'єктивної інформації про стан басейнів річок можливе лише на основі здійснення їх систематичного державного моніторингу вод, який є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища України і здійснюється в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України [3], та ґрунтується на міжнародному та національному законодавстві.

Мета роботи: провести аналіз законодавчої основи моніторингу поверхневих водних ресурсів України.**Матеріали і методи.** У дослідженні використано основні державні законодавчі акти та керівні документи уряду України щодо організації моніторингу якості поверхневих водних ресурсів України. Для обробки даних застосовано наукові методи: бібліографічний, аналітичний, нормативно-пошуковий, порівняльний, системного аналізу та узагальнення.**Результати дослідження та їх обговорення.** Метою державного моніторингу вод є забезпечення збирання, обробки, збереження, узагальнення та аналізу інформації про стан водних об'єктів, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів [1]. Моніторинг якості поверхневих вод здійснюється за басейновим принципом, згідно з Програмою моніторингу поверхневих вод, фахівцями 27 лабораторій на 436 створах 170 річок, 29 зрошувальних систем, 1 лимані та 11 каналах комплексного призначення. Щорічно відбирають більше 3 тис. проб поверхневої води, виконують близько 100 тис. вимірювань показників, що характеризують гідрохімічний та фізико-хімічний стан водних об'єктів [5].

Організацію і проведення державного моніторингу поверхневих водних ресурсів України забезпечує ціла низка державних законодавчих документів, серед яких Конституція України, За-

кон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Водний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом», Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля», наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 06.02.2017 р. № 45 «Перелік забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод», Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 758 «Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод» та ін.

Починаючи з найвищого вітчизняного нормативного документа – Конституції України, громадянам гарантуються права на достатній життєвий рівень та екологічну безпеку шляхом забезпечення питною водою в необхідних обсягах та відповідно до встановлених нормативів. У статті 50 цього документа сказано: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди» [8]. Практичну реалізацію відносин у згаданій сфері регулюють правові акти нижчого рівня: Водний кодекс України, закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, акти міністерств та відомств, територіальних органів тощо.

Основним законодавчим актом у галузі водного господарства в Україні є Водний кодекс України, який разом з іншими заходами організаційного, правового, економічного і виховного впливу сприяє формуванню водно-екологічного правопорядку й забезпеченню екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обґрунтованому використанню вод та їх охороні від забруднення, засмічення та вичерпання [2]. Водний кодекс України в статті 21 визначає поняття державного моніторингу вод. У ній вказано, що «з метою забезпечення збирання, обробки, збереження та аналізу інформації про стан вод, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюється державний моніторинг вод. Складовими державного моніторингу вод є моніторинг біологічних, гідроморфологічних, хімічних та фізико-хімічних показників».

На виконання Водної директиви та зобов'язань України за Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 4 жовтня 2016 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» [6], яким внесено ряд суттєвих змін до Водного Кодексу України. Зокрема було запроваджено

гідрографічне і водогосподарське районування території України, реалізовано басейновий принцип управління водними ресурсами, впроваджено методiku і класифікацію екологічного та хімічного стану масиву поверхневих вод, екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, а також кількісного та хімічного стану масиву підземних вод. Цими змінами також було передбачено визначення «Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод», що реалізовано через наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 02.02.2017 р. № 45 [9].

Моніторинг водних ресурсів закладено в конструкцію основного екологічного закону України – Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», в якому серед іншого в ст. 20 зазначено повноваження стосовно «організації моніторингу навколишнього природного середовища, створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації» [7]. Стаття 22 згаданого Закону визначає, що «з метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища».

Зазвичай результати моніторингу та оцінки виконання стратегії державної екологічної політики висвітлюються у Національній доповіді про реалізацію державної екологічної політики України, що подається Кабінетом Міністрів України Верховній Раді України кожні п'ять років, у регіональних та галузевих екологічних звітах, які щороку подаються до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Після ратифікації Водної рамкової директиви та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 р., наша держава взяла на себе ряд зобов'язань з адаптації власного нормативного поля, стандартів, процедур та методів здійснення моніторингу. Базовим документом стала Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 «Порядок здійснення державного моніторингу вод» [12], яка набрала чинності з 1 січня 2019 р. Даний документ відповідає директивам ЄС і допоможе отримати більше інформації про стан вод в Україні.

Відповідно до нового документа, моніторинг здійснюється за басейновим принципом управління річками. Це значить, що оцінка стану проводиться для всього басейну річки, а не для

частини в межах адміністративного поділу (хоча інтегроване управління водними ресурсами за басейновим принципом на законодавчому рівні було запроваджено ще в 2016 р.). Цей принцип управління водними ресурсами також гарантує безпосередній зв'язок між платою за водокористування і фінансуванням пріоритетних водоохоронних заходів у межах басейну. Це значить, що спеціалісти можуть не лише проаналізувати стан усієї річки разом з її притоками, струмками, гирлом тощо, а й обрати необхідні заходи для її відновлення. Наприклад, під час діагностичного моніторингу буде визначена річка певного регіону або басейну в найгіршому стані та гроші будуть спрямовані саме на неї.

Якщо раніше результати моніторингу, отримані в якійсь частині річки, приписувалися всій річці, то відповідно до нового «Порядку ...» моніторинг буде проводитися для кожного водного масиву окремо. І буде застосовуватися інший принцип порівняння річок – не між собою або з гірською річкою, де дуже чиста вода, а один і той самий річковий басейн із самим собою у різні періоди спостереження, у динаміці. Тут також подано розширений список біологічних, гідроморфологічних, хімічних і фізико-хімічних показників для моніторингу – загалом 45 пріоритетних речовин-забруднювачів. Важливо і те, що різні показники використовуються до різних вод: поверхневих, підземних та морських.

У новому «Порядку ...», на відміну від попереднього, де не було класифікації стану річки загалом, зараз: передбачено 5 класів екологічного стану («відмінний», «добрий», «задовільний», «поганий» та «дуже поганий») і 2 класи хімічного стану («добрий» та «недосягнення доброго»).

Практичною реалізацією даної Постанови став наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31 грудня 2020 р. № 410 «Про затвердження програм державного моніторингу вод» [10], який вперше визначив систематичний діагностичний та операційний моніторинг поверхневих вод із фіксуванням біологічних, фізико-хімічних, хімічних (пріоритетних), хімічних (басейнових специфічних), гідроморфологічних показників. У плані моніторингу також зазначено: назви та коди пунктів моніторингу, географічні координати (довгота, широта), район річкового басейну, суббасейн, категорію поверхневих вод, тип масиву поверхневих вод. Визначено періодичність, суб'єктів та виконавців моніторингу.

Відповідно до цього документа, суб'єктами державного моніторингу вод є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Мінприроди), Державне водне агентство України (Держводагентство), Державна служба геології та надр України (Держгеонадра), Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Державне агентство України з управління зоною відчуження (ДАЗВ) (у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи).

До об'єктів державного моніторингу вод віднесено: масиви поверхневих та підземних вод, у тому числі поверхневі прибережні води і зони, які підлягають охороні, та морські води в межах територіального моря і виключної морської економічної зони, в тому числі зони, які підлягають охороні. Загальну координацію та організацію моніторингу доручено Мінприроди. Цим документом визначено чіткий розподіл обов'язків між суб'єктами моніторингу без дублювання повноважень, введено нові показники моніторингу, які в Україні до цього часу не вимірювались, – пріоритетні, гідроморфологічні та біологічні [12].

Згідно з новою системою моніторингу поверхневих, підземних та морських вод, передбачено чіткий розподіл обов'язків між організаціями, які вимірюють показники, без дублювання повноважень, запроваджено шестирічний цикл моніторингу, збільшення кількості пунктів моніторингу вод із сотень до декількох тисяч.

Цією ж Постановою в ст. 9 визначено Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України відповідальним за розробку та затвердження програми державного моніторингу. Нормативним актом визначено, що така програма повинна містити: інформацію про об'єкт державного моніторингу вод (код, найменування об'єкта, місце розташування та інші характеристики); біологічні, фізико-хімічні, хімічні та гідроморфологічні показники, періодичність здійснення моніторингу, інформацію про суб'єкта та виконавця моніторингу вод. Також передбачено категорії процедур, що проводяться відповідно до цілей та завдань моніторингу, а саме: процедуру діагностичного, операційного та дослідницького моніторингу масивів поверхневих вод і процедуру моніторингу морських вод.

Діагностичний, операційний та дослідницький моніторинг будуть здійснюватися за біологічними, фізико-хімічними, хімічними та гідроморфологічними показниками за басейновим принципом. Для цього готують відповідні програми державного моніторингу вод у басейнах річок. Здійснення діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод є одним із найважливіших етапів розробки Плану управління річковим басейном (ПУРБ). Впровадження європейських стандартів з управління водними ресурсами шляхом реалізації ПУРБ має на меті досягнення «добро-го» екологічного стану водних об'єктів [1].

Діагностичний моніторинг проводиться для поверхневих вод протягом першого року здійснення держмоніторингу, а у разі недосягнення екологічних цілей – додатково протягом четвертого року та для підземних вод – протягом перших двох років державного моніторингу. Він допоможе дізнатись як діяльність людини вплинула на кількісний та якісний стан води. На його основі будуть розроблені заходи для досягнення «доброго екологічного стану» та «доброго хімічного стану» вод. Операційний моніторинг здійснюється для водойм, де існує ризик недосягнення доброго екологічного стану вод, або щороку прово-

диться забір води для питних і побутових потреб населення. Дані операційного моніторингу є підґрунтям для розробки конкретних заходів у плані управління річковим басейном для поліпшення чи підтримання стану водойм. Дослідницький моніторинг здійснюється суб'єктами держмоніторингу вод, які самостійно визначають пункти, перелік показників та періодичність їх вимірювання. На основі даних та інформації, отриманих у результаті здійснення моніторингу масивів вод, визначаються екологічний та хімічний стан масивів поверхневих/підземних вод, екологічний потенціал штучних або істотно змінених масивів поверхневих та морських вод [4, 12].

Відповідно до Програми державного моніторингу вод, затвердженої наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження програм державного моніторингу вод» від 31.12.2020 р. № 410 [10], діагностичний моніторинг здійснюється за такими показниками і з такою періодичністю: біологічні (1 раз на рік), фізико-хімічні (12 разів на рік), хімічні (пріоритетні) (12 разів на рік), хімічні (басейнові специфічні) (12 разів на рік), гідроморфологічні (1 раз на 6 років).

З урахуванням зібраних даних про масиви вод розробляють плани управління річковими басейнами та оцінюють рівень досягнення екологічних цілей; щодо морських вод, то розробляють морську стратегію досягнення «доброго» екологічного стану [12].

Висновки

Система моніторингу поверхневих водних ресурсів в Україні набула повного законодавчого обґрунтування. З 2019 р. в Україні запроваджено європейські підходи щодо здійснення моніторингу вод відповідно до вимог Водної рамкової директиви, згідно з якою моніторинг є невід'ємною частиною реформи екологічного контролю та відповідальності й основою для прийняття будь-яких управлінських рішень. Основним його завданням є реальна оцінка стану водних ресурсів та можливість ухвалення ефективних рішень на основі достовірних даних, надання громадськості не просто доступу до інформації про стан водних об'єктів, але й до достовірних та верифікованих даних. Відповідно до вимог інтеграції із ЄС, усі отримані дані будуть класифіковані за європейськими стандартами та у повній відповідності водним директивам ЄС. Все це дозволить визначити екологічний та хімічний стан масивів поверхневих або підземних вод, оцінити реальний стан вод з урахуванням нових забруднювальних речовин та показників, характерних для конкретного річкового басейну.

Перспективи подальших досліджень. Отримання детальної об'єктивної інформації про стан басейнів річок у результаті моніторингу в перспективі допоможе з'ясувати, який реальний стан водних об'єктів, визначити, де і які заходи необхідні, та надалі дасть можливість провести поступове цільове відновлення річок, які цього потребують.

Список літератури

1. *Визначено процедури моніторингу підземних та поверхневих вод* [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу : <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/vyznacheno-protsedury-monitoringu-pidzemnyh-ta-poverhnevyyh-vod/>.
2. *Водний кодекс України* [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/z950213.htm.
3. *Гусятинський М. В.* Еколого-економічні проблеми питного водопостачання в Україні / М. В. Гусятинський, Т. М. Чорна // *Вода: проблеми та шляхи вирішення* : зб. статей наук.-практ. конф., м. Рівне, 6–8 липня 2016 р. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – С. 53–59.
4. *Державний моніторинг масивів поверхневих вод за європейськими стандартами* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://buvrzt.gov.ua/monitoring.html>.
5. *Екологічні основи управління водними ресурсами* : навч. посіб. / [А. І. Томільцева, А. В. Яцик, В. Б. Мокін та ін.]. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 200 с.
6. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом* : Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 46. – Ст. 780. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1641-19#Text>.
7. *Про охорону навколишнього природного середовища* : Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
8. *Конституція України* // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
9. *Перелік забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод* : наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 06.02.2017 р. № 45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0235-17#Text>.
10. *Про затвердження програм державного моніторингу вод* : наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31.12.2020 р. № 410 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mepr.gov.ua/documents/3190.html?fbclid=IwAR3BUKItEXjNSY3kz7fKr3w8As-2HnUaXAffUFwA8zUIDp011ATDe7gWol>.
11. *Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля* : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text>.
12. *Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод* : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-zdijsnennya-derzhavnogo-monitoringu-vod>.

References

1. (2019) Vyznachenno protsedury monitorynhu pidzemnykh ta poverkhnevnykh vod. [Groundwater and surface water monitoring procedures are defined]. – *lexinform.com.ua*. – Retrieved from: <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/vyznachenno-protsedury-monitoryngu-pidzemnykh-ta-poverkhnevnykh-vod/> [in Ukrainian].
2. (1995). Vodnyi Kodeks Ukrainy [Water Code of Ukraine] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 24, 189. – Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/z950213.htm. [in Ukrainian].
3. Husiatynskiy, M.V. & Chorna, T.M. (2016). Ekoloho-ekonomichni problemy pytnoho vodopostachannia v Ukraini [Ecological and economic problems of drinking water supply in Ukraine]. *Proceedings from scientific-practical conf. with international participation "Voda: problemy ta shliakhy vyrishennia" – «Water: Problems and Solutions»*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
4. Derzhavnyi monitorynh masyviv poverkhnevnykh vod za yevropeiskymy standartamy [State monitoring of surface water massifs according to European standards]. – *buvrzt.gov.ua*. – Retrieved from: <https://buvrzt.gov.ua/monitoring.html> [in Ukrainian].
5. Tomiltseva, A.I., Yatsyk, A.V., & Mokin, V.B. (2017). *Ekolohichni osnovy upravlinnia vodnymy resursamy [Ecological bases of water resources management]*. K.: Instytut ekolohichnoho upravlinnia ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannia [in Ukrainian].
6. (2016) Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vprovadzhennia intehrovanykh pidkhdoviv v upravlinni vodnymy resursamy za baseinovym pryntsyptom» Law of Ukraine ["On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Implementation of Integrated Approaches in Water Resources Management on the Basin Principle"] // *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 46, 780. – *zakon.rada.gov.ua*. – Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1641-19#Text> [in Ukrainian].
7. (1991) Zakon Ukrainy «Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha» Law of Ukraine ["On environmental protection"] // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 41, 546. – *zakon.rada.gov.ua*. – Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> [in Ukrainian].
8. (1996). Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30. [in Ukrainian].
9. (2017) Nakaz Ministerstva ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy 06.02.2017 № 45 «Perelik zabrudniuiuchykh rehovyn dlia vyznachennia khimichnoho stanu masyviv poverkhnevnykh i pidzemnykh vod ta ekolohichnoho potentsialu shtuchnoho abo istotno zminenoho masyvu poverkhnevnykh vod» [List of pollutants to determine the chemical status of surface and groundwater massifs and the ecological potential of artificial or significantly altered surface water massifs]. – *zakon.rada.gov.ua*. – Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0235-17#Text> [in Ukrainian].
10. (2020) Nakaz Ministerstva zakhystu dovkilia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy vid 31.12.2020 r. № 410 Pro zatverdzhennia prohram derzhavnogo monitorynhu vod [About the statement of programs of the state monitoring of waters]. – *mepr.gov.ua*. – Retrieved from: <https://mepr.gov.ua/documents/3190.html?fbclid=IwAR3BUKItEXjNSY3kz7fKr3w8As-2HnUaXAffUFWa8zUIDp0I1IATDe7gWol> [in Ukrainian].
11. (1998) Postanova KMU vid 30.03.1998 № 391 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro derzhavnu systemu monitorynhu dovkilia» [On approval of the Regulations on the state environmental monitoring system]. – *zakon.rada.gov.ua*. – Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
12. (2018) Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 758 «Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia derzhavnogo monitorynhu vod» vid 19 veresnia 2018 r. [About the statement of the Order of implementation of the state monitoring of waters]. – *www.kmu.gov.ua*. – Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-zdijsnennya-derzhavnogo-monitoringu-vod> [in Ukrainian].

MONITORING OF SURFACE WATER RESOURCES IN UKRAINE AND ITS LEGISLATIVE BASIS

O. V. Lototska¹, L. O. Bitsyura²

¹I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

²West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

Purpose: to analyze the legislative basis for monitoring surface water resources of Ukraine.

Materials and Methods: The study uses the main state legislation and guidelines of the Government of Ukraine on the organization of monitoring the quality of surface water resources of Ukraine. Scientific methods were used for data processing: bibliographic, analytical, normative search, comparative, system analysis and generalization.

Results. The manuscript presents a scientific summary of legislative documents in the field of surface water monitoring in Ukraine, which has undergone significant changes, especially during the Association Agreement between Ukraine and the EU. Since 2019, Ukraine has introduced European approaches to water monitoring in accordance with the requirements of the Water Framework Directive, according to which monitoring is an integral part of the reform of environmental control and responsibility, and the basis for any management decisions.

Conclusions. The system of monitoring of surface water resources in Ukraine has acquired full legislative justification. Its main tasks are: real assessment of the state of water resources and the ability to make effective decisions based on reliable data; providing the public not only with access to information on the status of water bodies, but also to reliable and verified data, in accordance with the requirements of integration with the EU, all data obtained will be classified according to European standards and in full compliance with EU water directives.

All this will determine the ecological and chemical status of surface or groundwater, to assess the real state of water, taking into account new pollutants and indicators specific to a particular river basin.

KEY WORDS: **monitoring; surface water resources; monitoring legislation.**

Рукопис надійшов до редакції 04.05.2021 р.

Відомості про авторів:

Лотоцька Олена Володимирівна – доктор медичних наук, професор кафедри загальної гігієни та екології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України;
тел.: +38(0352) 52-47-88.

Бицюра Леонід Олексійович – молодший науковий співробітник Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій Західноукраїнського національного університету.